

00YR00140

SKUP 1999 – 34

Prosjekt: Psykiatrien i Bærum kommune
Medarbeider: Erik Vigander
Publikasjon: Asker og Bærums Budstikke
Publisert: Januar – mai 1999
Medium: Avis
Tema: Medisin/helse

Psykiatrien i Bærum kommune

Erik Vigander, Asker og Bærums Budstikke

Politisk avdeling, Billingstadsletta 17, Boks 133, 1376 Billingstad, Tlf 66 77 00 00
Erik Vigander, Slemmestadveien 248/5, 1392 Vettre, Tlf 66 78 92 94/ 922 87 924/
66 77 01 27

Publisert:

22.1, 22.4, 10.5, 11.5, 21.5

Ideen:

På nyåret i -99 fattet jeg interesse for psykiatrien i Bærum. Bakgrunnen var fokuseringen på riksplan om Lønning 2-utvalget og øremerkede midler til psykiatrien. På samme tid ble den politiske behandlingen av Bærums psykiatriplan gang på gang utsatt. Selve planen, som helsedepartementet krever for å gi ut øremerkede psykiatrimidler, virket dessuten svært lite gjennomarbeidet og grundig. Den var stort sett et oppgulp av stortingsmelding 25 om Psykiatri og den gamle kommunale psykiatriplanen fra -95. Det faktum at en sak som var en så het potet blant rikspolitikere tilsynelatende ble tilsvarende stemoderlig behandlet lokalt både av Bærum kommunes administrasjon og politikere, gjorde meg nysgjerrig på å finne ut mer om hvor landet virkelig lå.

Problemstilling:

Jeg ønsket å gi et bilde av hvordan psykiatrien fungerte i Bærum kommune, hvor mye øremerkede midler de mottok og hva de ble brukt til.

Endringer underveis:

I utgangspunktet så jeg for meg en reportasjeserie om psykiatri-satsingen i Bærum, og vise til konkrete tiltak som var satt i verk som følge av den statlige satsningen på psykiatri. Da jeg oppdaget at Bærums psykiatri var svært dårlig organisert, at brukere og ansatte var frustrerte, og sist, men ikke minst at Bærum brukte øremerkede midler på en uregelmessig måte, ble dette mitt hovedfokus.

Beskrivelse av arbeidet:

Da jeg ville gå Bærums-psykiatrien nærmere etter i sømmene, fikk jeg raskt opplevelsen av at var svært vanskelig å få tak i den informasjonen jeg trengte. Sentralbordet i Bærum kommune, som er landets femte største kommune, hadde store problemer med å vite hvem de skulle sette meg over til da jeg fortalte at jeg hadde noen fakta-spørsmål om psykiatri. Resultatet ble en runddans til en rekke personer som ikke kunne, eller vegret seg, for å uttale seg til avisen. Grunnen var at det i Bærum kommunes administrasjon ikke var en enkelt person som hadde det overordnede avdelingsansvaret for psykiatri. Etter en omorganisering av kommunens administrasjon, Bærum-96, ble ansvaret for psykiatri-tjenestene flyttet fra tidligere avdeling for helse- og sosialtjenester og spredt til tre nyopprettede avdelinger.

Oppfølgingen medisinsk og hjelpetjenester for øvrig ble lagt under avdeling bistand og omsorg, rehabiliteringstiltak som sosial trening, botilbud, og lignende ble lagt til avdeling levekår mens barnepsykiatrien var avdeling barn og unges ansvar. Når jeg, som hadde jobbet tett mot Bærum kommune i to år, hadde problemer med å finne frem til psykiatrien, slo det meg at brukerne og deres pårørende måtte oppleve det enda verre.

Derfor tok jeg kontakt med Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri (LPP) i Bærum. De hadde ganske riktig den samme opplevelsen av Bærums satsing på og organisering av psykiatrien. Foruten å ha opplevd å vente halvtimesvis i telefonen mens de ble satt over fra den ene til den andre, ikke fått svar på formelle brev med direkte spørsmål, hadde de heller ikke blitt tatt med som høringsinstans under behandlingen av psykiatriplanen. Dette var det første oppslaget. (Vedlegg 1)

Etter dette ble saken liggende en stund på grunn av stort arbeidspress på avdelingen min. I ledige stunder jobbet jeg imidlertid videre med psykiatrien. Mitt neste mål var å finne ut hvordan de ansatte i Bærum som jobbet med psykiatri opplevde situasjonen. Som fagfolk med et ønske om å hjelpe brukerne, måtte vel *de* også føle situasjonen uholdbar. Jeg ringte til alle i Bærums internkatalog som jeg kunne knytte opp til psykiatri, og spurte hvordan de opplevde situasjonen. Som ventet vegret de fleste seg for å fortelle noe til avisen i frykt for å bli stemplet som illojal. Jeg kontaktet derfor LPP igjen. Mange hadde familiemedlemmer som hadde vært en del av Bærums-psykiatrien i 10-15 år. De kunne fortelle om svært stor gjennomtrekk og at hele åtte kommunalt ansatte som hadde jobbet med Bærums-psykiatrien hadde sluttet etter omorganiseringen av kommunen. Via en kilde i kommunen fikk jeg vite at en av disse hadde skrevet en svært kritisk sluttrapport i et internt notat. Jeg tok direkte kontakt med vedkommende. Denne personen ønsket ikke å stå frem med navn og bilde i avisen, men jeg fikk lese og bruke sluttrapporten mot løfte om anonymitet. Dette ble oppslag 2. (vedlegg 2)

Det neste jeg ønsket å finne ut, var hvordan Bærum kommune brukte de statlige øremerkede opptrappingsmidlene til psykiatri. Etter inngående studier av kommunens politisk vedtatte handlingsprogram (vedlegg 3) kunne jeg ikke skjønne annet enn at Bærum hadde lagt inn deler av disse øremerkede midlene i kommunens ordinære drift. Dette fant jeg så oppsiktsvekkende at jeg spurte den nye psykiatri-koordinatoren Olav Elvemo direkte om dette kunne være tilfelle. Han bekreftet at dette "dessverre var korrekt", og sa at det ikke var noen grunn til å skjule det så lenge Budstikka "var på sporet".

Jeg ba om et møte med ordfører Odd Reinsfelt. Han hadde dårlig tid, og mente han kunne svare på sparket via mobiltelefon. Han kjente ikke saken i detalj, men mente at de hadde et så godt psykiatri-tilbud i Bærum, at de tolket det som helt kurant å bruke de statlig øremerkede opptrappingsmidlene for psykiatrien til å finansiere allerede eksisterende tiltak. Da jeg viste Bærums "kreative budsjettering" og refererte Reinsfelts uttalelser til fylkeslegen i Akershus, Anders Smith, som er statens kontrollorgan for psykiatrimidlene, ble han svært overrasket, og ville straks undersøke saken. Han antydet at Bærum ville miste midlene. Dette var oppslag 3. (vedlegg 4)

Etter dette rullet saken nærmest av seg selv. Det var naturlig å ta kontakt med kontrollutvalget i Bærum. Disse ba rådmannen redegjøre om Budstikkas påstander var riktige. (vedlegg 5)

Denne redegjørelsen kom |19. mai i form av et notat fra rådmannen. Her vedgikk han budsjettblunderen, og tok til orde for å tilbakeføre midlene.

Notatet ble lagt frem for politikerne på kommunestyremøtet samme kveld. (som for øvrig ble dekket av en kollega) (Vedlegg 6)

Konsekvenser:

Først og fremst sørget Budstikkas avsløringer for at 18,5 millioner av de rundt 60 millioner statlige øremerkede midlene til psykiatri i perioden 1999-2003, fant veien tilbake til sitt rettmessige formål.

Etter at saken rullet, har flere brukere, både LPP, Mental Helse og enkeltpersoner, kontaktet meg og sagt at de føler at både administrasjon og politikere har fått øynene opp for psykiatrien. De føler at de blir lyttet til i større grad.

Bærum kommune har dessuten intensivert koordineringsarbeidet mellom avdelingene og tatt initiativ til å danne et brukerråd som samarbeider tett med administrasjonen. Disse skal blant annet arbeide med å lage en "guide" til psykiatri-tjenestene i Bærum kommune".

Bærum kommune har også startet arbeidet med en ny og grundig psykiatriplan - ett år før de strengt tatt måtte. I handlingsprogrammet (budsjettet) for 2000-2003 fikk dessuten psykiatrien et eget kapittel, mot uoversiktlige og kryptiske tall-linjer fordelt på tre ulike avdelinger året før.

I all beskjedenhet vil jeg påstå at artiklene i Budstikka har vært en sterk pådriver for å sette fokus på psykiatrien i Bærum.

Vedlegg 7 er lederartikler, leserinnlegg og sak fra Bæringens utgave i mai-99

Arbeidsmengde:

Den første saken laget jeg som en ordinær nyhetssak. Da jeg ville undersøke om de ansattes opplevelse av psykiatri-organiseringen i Bærum kommune, ble det brått mer tidkrevende. I en liten redaksjon med stort produksjonspress, ble det derfor kun tid til sporadisk jobbing med saken i ledige stunder. Sak to brukte jeg om lag to hele arbeidsdager på i tillegg til en del telefonsamtaler på ettermiddag og kveldstid.

Saken om psykiatrimidlene var svært tidkrevende. Gjennomgang av budsjettene, verifisering av funnene, bearbeidelse og utskrivning tok meg en snau uke. Siden jeg hadde fått snusen i noe som kunne virke som en meget god sak, ble jeg skjermet fra andre arbeidsoppgaver denne perioden.

Spesielle erfaringer:

Når man jobber i en liten avdeling med bare tre politiske medarbeidere og har et stort produksjonspress, blir det liten tid til å grave. I begynnelsen tok det derfor lengre tid enn jeg hadde regnet med å få ut de opplysningene jeg ønsket. Da jeg ba om å få prioritere saken, merket jeg at det var mye lettere å strukturere arbeidet og få oversikten. Dette medførte imidlertid at mine to kolleger måtte ta på seg en del ekstra denne perioden. Hadde jeg ikke fått ut saken, ville jeg nok følt at jeg hadde kopt bort mye unødvendig tid. Vi erfarte imidlertid at det lønner seg å skjerme enkeltmedarbeidere for å jobbe ut tyngre saker.

Billingsstad, 14. januar 2000

Erik Vigander